

Citovanie + ohlasy

Stručný manuál Univerzitnej knižnice UKF

Citácia

- ▶ **Citácia** - forma skráteného odkazu umiestnená v zátvorkách vnútri textu, alebo v pod textom ako poznámka v dolnej časti strany
- ▶ **Citácia** je vlastne skrátený odkaz na použitú literatúru, ktorým identifikujeme publikáciu, z ktorej ju autor prebral, alebo podľa ktorej parafrázoval myšlienku
- ▶ **Citát** - doslovný text prebratý z iného zdroja, od hlavného textu sa oddeľuje úvodzovkami a uvádza sa v jazyku pôvodnej práce

Citácia

- **Parafráza** - myšlienka iného autora sformulovaná vlastnými slovami
- **Necitujú** sa všeobecne známe veci (Viedeň je hlavné mesto Rakúska)
- **Citujeme vtedy** ak sú to myšlienky, nápady, obrázky či výsledky práce niekoho iného
- **Ohlas** - pod týmto termínom rozumieme širšiu definíciu ako je citácia, recenzia alebo umelecká kritika

Etika citovania

- ▶ Autorský zákon - Zákon č. 185/2015 Z.z.
- ▶ Podľa AZ má autorské právo a právo na citáciu „dielo z oblasti literatúry, vedy alebo umenia, ktoré je jedinečným výsledkom tvorivej duševnej činnosti autora vnímateľnými zmyslami, bez ohľadu na jeho podobu, obsah, kvalitu, účel, formu vyjadrenia alebo mieru jeho dokončenia“
- ▶ **Citujú sa:**
 - doslovný text (citát)
 - modifikovaný text, jeho časť (parafráza)
 - výsledky výskumov, novú terminológiu
 - tabuľky, grafy, obrázky

Ak dokument v citujúcej práci len spomíname (naň odkazujeme), v niektorej časti citujúceho dokumentu, **aj vtedy ho citujeme**

Etika citovania

■ **Necitujeme:**

- **vlastné práce, ale ak autor chce upozorniť na svoje dielo - jeho prínos tak ho môže odcitovať,**
- **všeobecné poznatky, ktoré sú ľahko overiteľné (slovníky, encyklopédie),**
- **všeobecne známe výrazy (príslovia a porekadlá, pranostiky),**
- **známe historické údaje a fakty,**
- **teoretické argumenty, ktoré sú často a verejne diskutované.**

Pozor na citovanie všeobecných poznatkov napr. z knihy The World Book Encyclopedia.

Lepšie je citovaný dokument **uviesť - odcitovať.**

Necituje sa z populárnych a komerčných IZ - informácie môžu byť nepresné a zavádzajúce (povrchne spracovaná téma, autori nie sú odborníci v danej oblasti).

Etika citovania

- **Plagiát** - nedodržanie autorskej etiky a autorského zákona

Plagiátorstvo je neprípustné preberanie cudzích myšlienok (neúmyselné, úmyselné ???)

- Chyba:**
1. ak nejaký prameň použijeme a necitujeme
 2. ak citujeme prameň, ktorý sme nepoužili
 3. ak nesprávne citujeme

(vypovedá to o našej znalosti v danej oblasti !!!)

Etika citovania

- **Plagiát** je cudzie dielo alebo časť, ktoré autor prehlasuje za vlastné
- **Plagiátorstvo** je neoprávnené prebratie cudzej myšlienky (teórie, závery, hypotézy, metafory), nielen úplné, ale i čiastočné bez odkazu na pôvodcu:
 - doslovný text - bez úvodzoviek, bibliografických odkazov,
 - časť prebratého textu,
 - parafrázovaný text (preformulované myšlienky vlastnými slovami),
 - prebrané texty z elektronických zdrojov, internetu,
 - schémy, tabuľky, obrázky bez uvedenia zdroja,
 - obrázkov s označením copyrightu bez súhlasu jeho autora (Roig, 2005).

Etika citovania

- **Plagiátorstvu sa vyhneme ak sa:**
- priebežne robí zoznam zdrojov, z ktorých sa preberajú informácie do práce,
- zaznamenávajú sa všetky údaje z prebraného zdroja informácií potrebné na bibliografický odkaz / citáciu (v takomto prípade ho netreba dodatočne dohľadávať),
- precízne sa označujú doslovne prebraté texty a hneď k nim sa pridá odkaz na pôvodný zdroj citovania,
- priebežne sa pridávajú odkazy aj k parafrázovaným častiam,
- je potrebné spájať poznámky z viacerých zdrojov (názory viacerých autorov) k jednej téme alebo problematike (prerozprávanie textu jedného zdroja plagiátorstvo nerieši),
- po celý čas sa myslí na vlastný prínos – myšlienky iných autorov sú komentované vlastným vysvetlením, názorom, hľadá sa možnosť kompilácie, porovnávania, analýzy a pod.,
- eticky a pozorne treba narábať s elektronickými zdrojmi,
- za nevyhnutné sa považuje označiť preberaný obrázok, schému, tabuľku a zároveň zaznamenať preberaný zdroj.

Technika citovania

- Technika citovania - ktorá spočíva v tom ako správne podľa normy autor spája jednotlivé miesta v texte so záznamami o dokumentoch, ktoré sú zapísané v zozname použitej literatúry
 - Poznáme 3 základné metódy citovania:
 - a) **metóda mena a dátumu respektíve 1. údaj a dátumu takzvaný harvardský systém citovania. Je najrozšírenejšia a preto aj odporúčaná pre akademickú pôdu na Slovensku (STN ISO 690)**
 - b) metóda číselných odkazov,
 - c) metóda priebežných poznámok.
- V jednej práci sa nesmú navzájom miešať všetky 3 spôsoby citovania!

Metóda mena a dátumu

- Cituje sa tak, že v texte práce sa uvedie v **zátvorkách meno autora citovaného dokumentu (prvý údaj), za menom sa dá čiarka a po nej dátum vydania citovaného dokumentu** - (Buchanan, 2015)
- Priezvisko autora, ak citovaná práca **nemá uvedeného autora**, tak sa napíše **prvé slovo z názvu** citovaného dokumentu a za ním rok v ktorom bola citovaná práca publikovaná
- Ak je tvorcom inštitúcia, alebo organizácia, uvádza sa korporatívny tvorca, napr. UNESCO, Royal Society a pod.
- V prípade určitých druhov publikácií, napr. encyklopédie sa uvedie názov diela napr. Encyclopaedia Britannica
- V prípade odkazu na kapitolu v knihe sa ako povinný údaj uvádza aj autor zdrojového dokumentu (nie každý to pravidlo dodržiava)

Metóda mena a dátumu

- Ak sa **prvý údaj už raz nachádza v rámci textu**, v zátvorkách za ním sa uvedie len **rok**
- V prípade potreby sa v zátvorkách uvedú za rokom aj **čísla citovaných strán**
- Ak majú dva alebo niekoľko dokumentov ten istý prvý údaj a rovnaký rok, odlíšia sa malými písmenami (**a, b, c**, a pod.) za rokom vnútri zátvoriek
- To isté sa urobí aj v zozname bibliografických odkazov

Metóda mena a dátumu – príklady

► Text a citácie:

„...kultúrna, kvalifikačná a informačná úroveň, ktorá uľahčí sebapoznávanie a sebarealizáciu v danom prostredí spoločnosti“ (Žatkuliak, 1981, s. 251)...

...podnetov filozofickej antropológie (Seilerová, 1995), evolučnej ontológie (Šmajš, 1997). ... Seilerová (1995, s. 125) upozorňuje...

► Citovanie pod čiarou

SEILEROVÁ, B. Človek vo filozofickej antropológii. 1995.

ŠMAJS, J. Ohrozená kultura. 1997.

ŽATKULIAK, J.G. Používatelia odborných informácií a infromatické služby. 1981.

► Zoznam bibliografických odkazov:

SEILEROVÁ, Božena. 1995. *Človek vo filozofickej antropológii*. Bratislava : Iris, 152 s.

ŠMAJS, Josef. 1997. *Ohrozená kultura : od evoluční ontologie k ekologické politice*. 2. rozš. vyd. Praha : Nakl. Hynek, 205 s. ISBN 978-80-7854-98-3.

ŽATKULIAK, Ján. G. 1981. *Používatelia odborných informácií a infromatické služby*. Bratislava : SPN, 342 s.

Metóda mena a dátumu

- 1.příklad:

- Teplota zemského obalu sa ročne zvyšuje za posledných 20 rokov v priemere o 0,0125 stupňa Celzia (Crane, 2001)

Metóda mena a dátumu

- 2. príklad
- Ak sa prvý údaj už raz nachádza v rámci textu, v zátvorkách za ním sa uvedie len rok
- Teplota zemského obalu sa ročne zvyšuje za posledných 20 rokov v priemere o 0,0125 stupňa Celzia (2001)

Metóda mena a dátumu

- ▶ 3. príklad:
- ▶ Teplota zemského obalu sa ročne zvyšuje za posledných 20 rokov v priemere o 0,0125 stupňa Celzia (Crane, 2001, s. 152)...zemský povrch (Crane, 2001, s. 212)...

Metóda mena a dátumu

- 4. príklad:
- Ak majú **dva a viac dokumentov ten istý prvý údaj a rok**, odlíšia sa malými písmenami (**a, b, c, ...** za rokom vo vnútri zátvoriek), to isté sa musí uviesť aj v zozname bibliografických odkazov
-(Crane, 2001, b)....

Metóda mena a dátumu

5. príklad:

- Pri dokumentoch, ktoré majú viac ako dvoch autorov sa môže citácia skrátit'
- Pritom stačí uviesť iba prvé meno a za nim skratku et al., alebo a kol. Táto skrátaná forma však nesmie spôsobiť nejednoznačnosť spojenia medzi citáciou a položkou v zozname bibliografických odkazov
- Ak zoznam bibliografických odkazov obsahuje niekoľko dokumentov toho istého autora publikovaných v tom istom roku, pripojí sa v citácii aj v odkaze písmeno (a, b, c, ..) za rok vydania, aby sa zabezpečilo presné spojenie medzi citáciou a odkazom
- SKENDERIJA, Sonia. 1997a. Teorie stárnou, informace přežívají. In *Ikaros* [online]. 8/1 .Dostupné na internete: <http://ikaros.ff.cuni.cz/ikaros/1997/c08/sasa.htm>.
- SKENDERIJA, Sonia. 1997b. Mediální aspekt fenoménu dokument. In *Acta bibliotecalia et informatica* 2. Opava : Slezská univerzita, s. 55-68.

Kniha / monografia

Metóda mena a dátumu

► Prvky popisu:

Autor. rok vydania. *Názov* : *podnázov (nepovinný)*. Poradie vydania. Miesto vydania : Vydavateľ, rozsah strán. ISBN.

- Ak sú traja autori oddeľujú sa pomlčkou
- Ak je viac autorov ako traja uvedie sa prvý autor a skratka a kol. alebo et al. ak ide o zahraničné dielo
- Prvé vydanie sa v citačnom popise nemusí uvádzať
- Počet strán (numerácia) nie je povinným údajom
- Názov knihy (diela) sa píše vždy kurzívou

► **Príklady:**

OBERT, Viliam. 2006. *Návraty a odkazy*. Nitra : Univerzita Konštantína Filozofa, 129 s. ISBN 80-8094-046-0.

TIMKO, Ján – SIEKEL, Pavol – TURŇA, Jozef. 2004. *Geneticky modifikované organizmy*. Bratislava : Veda, 104 s. ISBN 80-224-0834-4.

HORVÁT, Jozef. a kol. 1999. *Anatómia a biológia*. 1. vyd. Bratislava : Obzor, 425 s. ISBN 80-07-0001-5.

FARRAR, Frederic William. 2011. *Eric, or Little by Little: a tale of Roslyn School*. 2nd. ed. London : Hamilton, 211 p. ISBN 1-85326-045-2.

Článok v časopise

Metóda mena a dátumu

Prvky popisu:

Autor. rok vydania. Názov. In *Názov zdrojového dokumentu (noviny, časopisy)*. Ročník, číslo zväzku, rozsah strán (strana od-do). ISSN.

► **Príklady:**

- STEINEROVÁ, Jela. 2000. Princípy formovania vzdelania v informačnej vede. In *Pedagogická revue*, roč. 8, č. 3, s. 8-16. ISSN 1335-1982.
- BEŇAČKA, Ján et al. 2009. A better cosine approximate solution to pendulum equation. In *International Journal of Mathematical Education in Science and Technology*, vol. 40, no. 2, pp. 206-215. ISSN 0020-739X.

► **alebo**

- BEŇAČKA, Ján et al. 2009. A better cosine approximate solution to pendulum equation. In *International Journal of Mathematical Education in Science and Technology*, **40(2)**, 206-215. ISSN 0020-739X. (ročník tučným písmom)

Článok zo zborníka a monografie

Metóda mena a dátumu

Prvky popisu:

Autor. rok vydania. Názov článku. In *Názov zborníka*. Zostavil [podľa normy sa uvádza, ale nie je to chyba, ak tam nie je uvedený]. Miesto vydania : Vydavateľ, rozsah strán (strana od-do). ISBN.

► **Príklady:**

ZEMÁNEK, Peter. 2001. The machines for "green works" in vineyards and their economical evaluation. In *9th International Conference : proceedings. Vol. 2. Fruit Growing and viticulture*. Lednice : Mendel University of Agriculture and Forestry, pp. 262-268. ISBN 80-7157-524-0.

BOŽOVÁ, M. et al. 1990. An introduction to algorithmic and cognitive approaches for information retrieval. In *18. Informatické dni : sborník referátů z mezinárodní vědecké konference o současných poznatcích informačních a komunikačních technologiích*. Praha : Univerzita Karlova, s. 17-28. ISBN 80-01-02079-7.

BURCHARD, Jeffrey. 1965. How humanists use a library. In **C.F.J. OVERHAGE and J.R. HARMAN, eds.** *Intrex: Report on a planning conference and information transfer experiments*. Cambridge, Mass. : MITPress, 3 Sept. 1965, pp. 41-87.

Vedecko-kvalifikačné práce (diplomové práce, magisterské práce, bakalárske práce...)

Metóda mena a dátumu

Prvky popisu:

Autor. Rok vydania. *Názov práce* : označenie druhu práce (dizertačná, doktorandská).
Miesto vydania : Názov vysokej školy, rozsah strán.

► **Príklad:**

MIKULÁŠIKOVÁ, Monika. 1999. *Didaktické pomôcka pre praktickú výučbu na hodinách výtvarnej výchovy pre 2. stupeň základných škôl* : diplomová práca. Nitra : UKF, 62 s.

Výskumné správy

Metóda mena a dátumu

Prvky popisu:

Autor. rok vydania. *Názov práce* : druh správy (VEGA, priebežná správa). Miesto vydania : *Názov inštitúcie*. Rozsah strán.

► **Príklad:**

BAUMGARTNER, Juraj a kol. 1998. *Ochrana a udržiavanie genofondu zvierat, šľachtenie zvierat* : výskumná správa. Nitra : VÚŽV. 78 s.

Normy

Metóda mena a dátumu

Popis prvku:

Označenie a číslo normy:rok vydania (nie rok schválenia, alebo účinnosti) : Názov normy.

► **Príklad:**

STN ISO 690:1998 : Dokumentácia – Bibliografické odkazy – Obsah, forma a štruktúra.

Monografia - elektronický dokument

Metóda mena a dátumu

Prvky popisu:

Autor. rok vydania. *Názov* [Druh nosiča]. Vydanie. Miesto vydania : Vydavateľ. Strany. ISBN.

Numerácia – počet strán nie je povinným údajom

► **Príklad:**

SPEIGHT, J. G. 2005. *Lange's Handbook of Chemistry* [online]. 2.nd ed. London : Maxwell. 398 p. ISBN 879-82-87956-789-8. [cit. 2017-11-22]. Dostupné na:

<https://www.accessengineeringlibrary.com/browse/langes-handbook-of-chemistry-sixteenth-edition>

CHUDÝ, A., LICHNEROVÁ, L. a ŠUŠOL, J. 2011. *Úvod do autorského práva* [online]. Bratislava : Stimul, 159 s. [cit. 2015-09-09]. Dostupné na internete:

https://fphil.uniba.sk/fileadmin/fif/katedry_pracoviska/kkiv/Granty_a_projekty/Inwent/c_hudy_lichnerova_susol_-_uvod_do_autorskeho_prava.pdf

Článok v časopise - elektronický dokument

Metóda mena a dátumu

Prvky popisu:

Autor. rok vydania. Názov. In *Názov časopisu* [druh nosiča], ročník, číslo, strany (od-do). ISSN.

► **Príklad:**

HOGGAN, David. 2002. Challenges, Strategies, and Tools for Research Scientists. In *Electronic Journal of Academic and Special Librarianship* [online], vol. 45, no. 6, pp. 89-97. [cit. 2012-12-14]. ISSN 1478-4789. Dostupné na:

http://www.snk.sk/swift_data/source/casopis_Electronic_Journal_of_Academic_and_Special_Librarianship_/2002/januar/33.pdf

SABOV, Peter. 2005. Rekonštrukcie historických knižníc v podmienkach Slovenskej národnej knižnice v Martine. *Knižnica* [online], 6(1), 33-34 [cit. 2010-05-07]. ISSN 1336-0965. Dostupné na: http://www.snk.sk/swift_data/source/casopis_kniznica/2005/januar/33.pdf

Príspevok v zborníku - elektronický dokument

Metóda mena a dátumu

- CD-ROM, online, USB

Prvky popisu:

Autor, rok vydania. Názov. In *Názov zborníka* [Druh nosiča]. Miesto vydania : Vydavateľ, rozsah strán (strana od-do). ISBN.

J.R. HARMAN, ed – môžeme uviesť aj zostavovateľov

- **Príklad:**

ZEMÁNEK, Pavel. 2001. The machines for "green works" in vineyards and their economical evaluation. In J.R. HARMAN, ed. *9th International Conference : proceedings. Vol. 2. Fruit Growing and viticulture* [CD-ROM]. Lednice : Mendel University of Agriculture and Forestry, pp. 459-470. ISBN 80-7157-524-0.

KOBOLKA, Radoslav – PAULEN, Oleg. 2015. Monitoring škodcov zo skupiny obal'ovačov na jabloniach. In *Študentská vedecká konferencia FZKI 2015* [online]. Nitra : SPU, s. 125-131 [cit. 2016-03-25]. ISBN 978-80-552-1426-9. Dostupné na:

http://is.uniag.sk/dok_server/slozka.pl?id=5124;download=14357;z=1;lang=sk.

Metóda mena a dátumu - Zoznam bibliografických odkazov

- Jednotlivé položky v zozname bibliografických odkazov sa uvádzajú v **abecednom poradí**
- Usporiadané sú podľa **prvého prvku (údaja)**, t.j. mena autora, resp. názvu, ak je dielo bez autora
- Za prvým údajom nasleduje rok vydania dokumentu
- Za ním, v prípade potreby, nasledujú malé písmená, ktorými sa odlišujú odkazy s rovnakým prvým údajom a rokom vydania
- V zozname použitej literatúry (bibliografických odkazov) **nepoužívame delenie** literatúry podľa **typu dokumentu** (knižná, časopisecká, internetové zdroje, atď.)
- Literatúru radíme abecedne za sebou bez delenia podľa typu dokumentu

Metóda mena a dátumu - Zoznam bibliografických odkazov - príklad

ANDREJČÍKOVÁ, Nadežda. 1999. Komunikácia a kooperácia v IS pre knižnice : úvod do komunikačného protokolu Z39.50. In *Bulletin Centra vedecko-technických informácií SR*, roč. 3, č. 2, s. 54-59. ISSN 1478-473X.

BANGEMANN, Michael et al. 1994. Europe and the Global Information Society : recommendations to the European Council : CD-84-94-290-EN. Bruxelles : European Union, 1994. Zdroj: VLASÁK, R. Hospodársky vyspělá část světa buduje informační společnost. In *INFOCUS*, roč. 1, č. 4, s. 112.

Belle de Jour. 1985. In *Magill's Survey of Cinema* [online]. Pasadena (Calif.) : Salem Press, 1985- [cit. 1994-04-04]. Access. no. 0050053. Available in DIALOG Infomation Services, Palo Alto (Calif.).

BRUNTON, Pavel. 1992. *Perspektivy*. 1. vyd. Sv. 2. Přel. R. Formánková. Praha : Unitaria. Kapitola 19, Vláda relativity, s. 19-32.

ŠIMANSKÝ, Vladimír - SZOMBATHOVÁ, Nora. 2011. Basal, potential and relative respiration with dependence on applied crop residues and biostimulators in Haplic Chernozems. In *Journal of Central European Agriculture* [online], vol. 12, no. 4, pp. 702-715 [cit. 2012-03-21]. ISSN 1332-9049. Available from: <http://jcea.agr.hr/volumes.php?lang=en&search>

Metóda mena a dátumu - Zoznam bibliografických odkazov - príklad

CARL ZEISS JENA, VEB. 1994. *Anordnung zur lichtelektrischen Erfassung der Mitte eines Lichtenfeldes.* Erfinder: W. FEIST, C. WAHNERT, E. FEISTAUER. Int. Cl.3 G02 B 27/14. Schweiz Patentschrift, 608 626. 1979-01-15.

CKER, Maik - BERGER, Stefan. 2012. Unexpected multiplet patterns induced by the Haupt-effect. In *Journal of magnetic resonance* [online], vol. 219, pp. 1-3 [cit. 2012-07-28]. ISSN 1090-7807. Available from: DOI: 10.1016/j.jmr.2012.03.021

CEJPEK, Jan. 1998. *Informace, komunikace a myšlení: úvod do informační vědy.* Praha : Karolinum, 179 s. ISBN 80-7184-767-4.

Communications. 1970. Manufacturing and Primary Industries Division, Statistics Canada. Preliminary Edition. 1970- . Ottawa : Statistics Canada, 1971-. Annual census of manufacturers. Text in English and French. ISSN 0700-0758.

CRAWFORD, John. 1996. *Evaluation of library and information services.* London : Aslib. 52 p.

Portály na generovanie ohlasov

<https://www.citace.com/>

[Generátor online citací - citace webových stránek](https://www.citace.com/)